

İMGE ÖYKÜLER Atölyesi

Nemika Tuğcu

Öykü Atölyemiz, öykülerinizle zenginleşiyor.

Edebiyatın hayatı güzelleştirdiğine inanan biri olarak, gençlerin (her yaştan) öykü yazma çabalarını sevinçle karşılıyorum. Ancak, öykü gönderenlerin büyük bir bölümü ürünlerinin elimize ulaşip ulaşmadığı ve yayımlanıp yayımlanmayacağı konusunda yanıt istiyor. Her birine ayrı ayrı yanıt vermeye olanak yok.

Süleyman A. Örnek, yayımlanmak üzere olan kitabından seçtiği öyküleri göndermiş bize. Bir editörün değerlendirmesi sonucu yayıma hazırlanan (belki de şimdi yayımlanmıştır) kitaptaki öyküleri bizim yeniden değerlendirmemiz ve yayımlamamız doğru olmaz.

Öyküleri yayımlanmayan ya da eleştirilenler yazmayı sürdürmeliler. Gerçekten öykü yazmak istiyorlarsa, bir hedef belirlemişlerse inatçı olmaları, pes etmemeleri gerekiyor.

Öyküyü oluşturan en önemli malzemenin dil olduğunu sık sık hatırlatmak istiyorum. Sevgili Feyza Hepçilingirler dergimizin/derginizin ikinci sayısında “Öyküde dilin içi, dışı” başlıklı yazısında şöyle diyordu:

“Dile özen göstermek deyince, sözcükleri özenle seçmek anlaşılıyor. Dile özen göstermek bundan ibaretmiş gibi. Böyle olunca bu benimseyiş, karşı görüşü oluşturmakta gecikmiyor. Karşı görüş olarak beliren nedir? Öykü dilden ibaret değildir; kurgusu var, konusu var, atmosferi var. Doğru mudur? Evet, doğrudur. Bu sayılanların tümü de öyküde önemlidir.

Bir öykü yazarı dili iyi biliyor, sözcükleri yerli yerinde kullanıyor diye övülmez. Elbette dilini iyi bilecek, yalnız doğru değil, hatta yalnız iyide değil, aynı zamanda çok güzel ve yaratmak istediği etkiyi yaratacak yetkinlikte kullanmayı da başaracak. Mademki öykü yazmaya soyunmuş.”

Bu ayın öyküsü *Senin Gölgen Yok mu?* **Şebnem Sema Tuncel**, dili, kurgusu, atmosferi, konusuyla güzel bir öyküyle geldi atölyemize. Tuncel'in yeni /ya da diğer öykülerini, hepinizin öykülerini görmek isteriz.

“Yabancılarının Üremesi Üstüne” (I.K.)

Ölçüp biçerek, ince ince hesaplayarak işkenceyle öldürme planı yapmışsınız. “Taammüden” adam öldürtmeyi başarmışsınız. Bunu yabancılarına yaptırmanız, araya girip öyküye müdahale ettiğinizi belirtmeniz de güzel. Ama öykü olmaya yetmemiş.

İsmet Sancak'ı neden seçtiniz? İsmet Sancak ölümü hak ettiyse hangi suçları işledi bunu okurun da bilmesi gerek. Eğer bir rastlantı, talihsiz bir kazaysa bunu da bilmeliyiz. “Kalbin, zavallı kalbin durdu işte” derken, İsmet Bey'in gerçekten acınası zavallı yanını mı vurgulamak istediniz yoksa ‘aşağılık bir zavallılık’ı mı anlatmak istediniz? İsmet Bey'in zavallılığına ilişkin hiçbir ipucu bulamadım. İlk yavru yabancıasını İsmet Bey'in midesinden çıkarıp, açık duran pencereden titreyen ışıkların arasına yolladınız. Işıklar neden titriyordu?

Bu öyküyü neden yazdım? diye sorun kendinize. Bu metni yeniden gözden geçirin, eksiklerinizi göreceksiniz. Sözcük seçimine özen gösterin. Yazdığınız metni göndermeden okuyun. Son halini aldığına emin olduğunuzda gönderin.

İkinci metniniz “Cenin Teorisi” deneme gibi başlamış sonra öyküye doğru yol almış. Adını koyamadım “Cenin Teorisi”nin. Karmaşık bir ruhtan gelen sesler diyeceğim. Başka metinler de bekliyorum; belki o zaman bir ad verebilirim yazdıklarınıza.

“Umut Kapısı” (M.S)

Anılarla, masalsı bir anlatımla renklendirmişsiniz öykünüzü ama sonuna doğru sabırsız davranmışsınız. Fırat'ın batı yakasını ayrı bir dünya olarak gören, oraya özlemle bakan, ikide birde cebindeki aynayı çıkarıp saçlarını tarayan ama bunun günah olup olmadığı konusunda kuşkuları olan çocuk/genç başlı başına bir öykü. Masalsı bir anlatımla aktardığımız rüya da “kuralları sorgulaması” açısından başka bir öykü. İşsizlik, Delil'i sevinçten uçuran “hemen başla” sözü de ayrı bir öykü.

Malzemenizi boşa harcamayın. “Umut Kapısı”nda çok öykü var. Her konuyu düşünerek, sorgulayarak, anımsayarak yazın. Çocukluğunuzdaki, korkularınız, sevinçleriniz nelerdi? Bugüne neler taşıdınız? Okursanız iyi öyküler yazabilirsiniz.

“Kapı” (I.E)

Potur, aba, sülüs yazmalar, raks eden cariyeler günümüzden hayli eski yıllarda, hatta başka bir coğrafyada geçen bir öykü izlenimini veriyor. Osmanlıca sözcükleri ağırlıkla kullanmayı yeğlemiştiniz ama giyit, yontu gibi öztürkçe sözcükler de var metinde. Eskinin ve yeninin bir arada kullanılabileceğini düşündüğünüz için mi bu seçim yoksa bu dili öykü atmosferine daha uygun bulduğunuz için mi çözemedim.

Osmanlıcaya aşinayım. Türkçe kadar iyi bilmem ama... Peyderpey, birbiri ardısıra, yavaş yavaş anlamında kullanılan bir sözcük. Daha çok para ödemelerinde kullanıldığını biliyorum:

“Peyderpey öderim...” gibi. “Peyderpey adımlarını atarak” buraya uygun düşmemiş. Bir de “Şol kapıyı görüyor musun?” yerine “Şu kapıyı görüyor musun?” deseydiniz metne daha uygun düşerdi. Kız neden “çarnaçar kapıdan içeri girdi”. Bir zorlama yoktu. Çaresizliğini vurgulamamışsınız. Kapalı bir metin. Öykü olmamış.

“7 Mart 1985” (A.T.)

“*İmge Öyküler* Dergisi'nde yer almasını istediğim yazımı gönderiyorum” diyorsunuz yazınıza iliştiirdiğiniz mektupta. Türüne bir ad koyamadığınız için mi yazı dediniz acaba. Ben öykü yazmak istediğinizi düşündüm metni okuyunca.

Öykünüzün başlığı bir tarih! İlk paragraf deneme gibi başladı ama ikinci paragrafta hikâyeye döndü metin.

“Olmak istediğimiz adam hep bir adım önde değiştiriveriyordu kimliğini. Tam yetişecekken ya biz vazgeçiyorduk ya o bizden geçiyordu.” Böyle başlamışsınız. Birkaç kişiye ilişkin bir anlatıyı düşündürüyor ama... “Bir sabah uyandığında ve yaşın ortalama bir insan yaşamını yarılamışken ne düşünecektin?” diye devam ediyorsunuz. Zaman değişimi, çoğuldan tekile geçişler okuyanı metinden uzaklaştırıyor.

“Büyük adam olmak istemedim hiç, elimde şarap şişem ve en sevdiğim şiir kitabım iskeleden uzatmak istedim ayaklarımı umarsızca sadece. İşte mutluyum ben o zaman.” dediğinizde bir çelişki oluyor: En sevdiğiniz şiir kitabınızla, şarap şişenizle ayaklarınızı umarsızca (çaresizce) uzatıyorsunuz ve yine de mutlu oluyorsunuz. Umarsız sözcüğünü kaldırırsanız mutlu olduğunuza inanırım. Büyük adam olmakla neyi kastettiğiniz de belli edilmeli. “Sesle içini çekti Rüzgâr”... ifade edememişsiniz söylemek istediğinizi.

Öyküler okuyun, ustalardan, yeni yazarlardan... Öykünün anlatmak olmadığını kavrayacaksınız okudukça.

“Mola” (A.Ç.K)

İlk iki paragrafı, eşik metin olarak okudum. Anılara dayalı uzun bir anlatı. Denemeye yatkınsınız ama sözcük seçiminde özensizsiniz. Kural ve kaide aynı anlamda iki sözcük. Birini tercih etmeliydiniz. “Yüreği ezen naçarsızlık” yerine “çaresizlik” deseydiniz. Naçar, çaresiz demektir; ona bir olumsuzluk eki daha takmışsınız!

Duygunuz var ama bu “Mola”nın öykü olmasına yetmiyor.

“Anlamıştım Beni Alacağını” (C.F.)

Altı kısa metin gönderip, okunmasının da birer dakika sürdüğü açıklamasını yapmışsınız. Hesabınıza göre bir dakikada okuyup yayınlanması konusunda otuz saniyede karar verebilir miyim diye düşünüyorum!

“Ellilik” adını verdiğiniz kısa yazılarınıza siz de “hikâye” ya da “öykü” demiyorsunuz. Hepsi anlatı. Onları öykü haline getirince gönderir misiniz?

“Bordo İkilem” (Y.U.)

Öykü yazarı konu seçiminde serbesttir kuşkusuz. Gözlemi ve birikimidir aktardığı. Dünya görüşü, olaylar ve durumlar karşısında aldığı tavır, düşleri, hayatla çelişkisi, haksızlıklar ve ikiyüzlülükler karşısındaki duruşudur yazdıklarına yansıyan.

Yazar, giriş-gelişim-sonuç formunda klasik bir öykü yazabilir. Bir an'ı da yazar, durumu da. Bir çelişkiyi de. Özyaşam öyküsü de yazılır, kurgulanıp dönüştürülerek öykülenir. Kısa ya da uzun metnin içinde derin kuyular, sözcüklerin arkasında katmanlar vardır. Açıkça söylemez yazar ama sezersiniz ne demek istediğini. Öykünün anlatmaktan farkıdır bu.

“Bordo İkilem” magazin dergilerindeki çeviri hikâyeler gibi bir duygu bıraktı bende. Tv'den dilimize bulaşmış sözcüklerden kendinizi kurtaramamışsınız: “Kahretsin” “Efendim başka şarap alacak mısınız?” “Nasıl da güzel bir gece yakalamışlardı bu akşam.” “Bu gece sana katılamadığım için üzgünüm.”

Yineleyeceğim: Refik Halid Karay, Ömer Seyfettin, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Ali, Sait Faik okuma yolculuğunuzda size eşlik etsinler. Nezihe Meriç, Leyla Erbil, Tomris Uyar, Hulki Aktunç, Selim İleri, Fûruzan ve İnci Aral'ı katın bu yolculuğa. Diğerleri de gelecektir. Bu okuma serüveninin sizi geliştireceğine inanıyorum.

“Küçük Bir Diploma Töreni” , “ Önemsiz Bir Haber” ve “Mangal Sefası” (P.E.)

Üç öykünüz de güzel. Sizi daha önce bir dergide okuduğumu anımsıyorum. “Mangal Sefası”nı yayımlanması için önereceğim. Kitabınız var mı?

“Çalıntı Hikâye” (Ö.S.)

Uzun bir ara vermişsiniz öyküye. “Çalıntı Hikâye”nin konusu ilginç. Daha iyi işleyebilirdiniz. İki kardeş arasındaki uzaklığın nedenini anlatmalısınız. “Sizlerin yok ettiğini onarmaya çalışıyoruz işte” derken bu suçlamanın ne olduğunu, öyküye ne kattığını bilmeliyiz. Her buluşma bu kadar mesafeliyse neden buluşmalar devam ediyor? Yakınlaşma anlarındaki duyguları, iki kardeşin psikolojisi sezdirilirse öykü derinlik kazanır. Bu haliyle birbirini sevmeyen iki kardeşin nedeni bilinmeyen buluşması anlatılıyor diyebilirim ancak. Siz de “Bu öyküyü niye yazdım?” diye sorun kendinize.

“Dursun” (C.I.)

Kısa öykü için güzel bir örnek. *İmge Öyküler*'de yayımlanması için önereceklerimden biri. Yeni öyküleriniz var mı?